

Babits Mihály Lukács Györgyhöz

Nagyságos

Lukács György

író úrnak

Berlin W. Passauer str. 23 III.

Igen tisztelt Uram,

Engedje meg, hogy megköszönjem azokat a szép könyveket, melyeket oly kedvesen és figyelmesen küldött meg Nekem.

Hogy mennyire érdekelték az Ön irásai, azt iparkodtam kifejezni azokban az igénytelen sorokban, melyeket róluk a Nyugatban írtam. Magam érzem legjobban, mennyire egyoldalúak voltak e sorok. De az élő irodalomnak minden kritikája szükségképen nem egyoldalú és korlátolt-e? és olyan viszonyban van az irodalommal, mint a fogaskerék az óra ingájával?

Minden egyoldalúságom és korlátozottságom mellett azt hiszem az Ön gondolatainak mélységét és szubtilitását kevés ember élvezhette úgy mint én; s elvégre ez a fő dolog. S nem kisebb élvezetet szerzett az Alexander-émlékkönyvben megjelent értekezés melyet csak most olvastam, igazán sajnálom, hogy nem olvastam előbb. Egész más oldalról láttam Önt, mint az előbbi kötetéből.

Kérem fogadja mégegyszer köszönetemet, egyrészt a nagy élvezetért, melyben részesített, másrészt a kitüntető figyelemért, melylyel meglepett. És ha Önnek jól esik arra gondolni, hogy van valaki aki minden sorát mohón és élvezettel olvassa, akkor gondoljon

Őszinte hívére

Babits Mihályra

Fogarás 910. nov. 7.

Babits Mihály Lukács Györgyhöz

Hochwohlgeb. Herrn

G. Lukács

Schriftsteller

Berlin Passauer strasse 22. III.

Fogaras 910 nov 28

Igen tisztelt Uram,

nagyon köszönöm a két levelet; mindegyik nagy örömet okozott nekem, mert megmutatta azt, hogy nemcsak vitázó és egymást támadó ellenfelek nem vagyunk, hanem épen a legfontosabb dolgokban egyetértünk, vagy még pontosabb szóval együtt érzünk. Még inkább köszönöm az Ön válaszát melyet a Nyugatnak küldött s mely azt hiszem a legközelebbi számban már jön: egy pár sorban, jegyzet alakjában kifejeztem ott, mennyire örülök neki, hogy az én igénytelen soraim ilyen szép gondolatokat váltottak ki Önből; válszolni, a dolog érdemére vonatkozólag; nem válaszoltam: az Ön által felvetett kérdés annyira mély és annyira általános filozófiai kérdés, hogy nézetem szerint nem ily irodalmi vitába való. Az én privát gondolataim ebben a dologban nagyrészt megegyeznek az Önével, avval a küllönbséggel, hogy én ismerek és elismerek egy másik filozófiát is, amelyre az ön leírása nem illik rá; lehet, hogy ez a másik filozófia nem olyan magas mint az Ön által leirt; de hogy igazi filozófiának elfogadjuk-e, ez azt hiszem csak a név dolga: minthogy általában így nevezik, talán nincs ok e nyelvszokást megváltoztatni.

Ami az Ön által leirt transzcendens /Ön érti milyen értelemben használom e szót/ filozófiának az alkalmazását az irodalmi életre illeti: az kétségtelenül jogos és így jogos "az a bizonyos homályosság" is a kritikában. De figyeljünk rá, hogy az a homályosság

más, mint az mely nekem az Ön könyvében nem tetszett: lehet, hogy csalódom, de nekem úgy tetszik, hogy Önnél nem a gondolatok mélyében, hanem a kifejezésekben és mondat szerkezetekben van a homályosság: s ez talán mégsem kötelezheti a filozófust, még pedagógiai szempontból sem. Minden nagy filozófus világos, amennyire tud: Ön világosabb tudna lenni, mint amilyen.

Ez a kritikus privát nézete, melyet ki kellett mindania: a szerző lehet más nézetben. De a kritikus ha a kifejezést gáncsolja is a legteljesebb bámulattal és szeretettel van a szerző gondolatai iránt és gondolatiránya iránt is: ellentétben /bocsásson meg, hogy megemlítem/ a Renaissance gondolatirányával.

A Renaissance támadásai /melyeknek talán az az oka, hogy felszólításukat, lennék munkatársuk, nem vállaltam és a "konkurrens" Nyugatnál maradtam/ magamnak is teljesen éretlenek és értetleneknek tűnnek fel. Ez az ember hol erővel modernkedőnek néz engem, hol "iskolamesternek", hol azt mondja, hogy irigykedem Adyra és le akarom taszítani a trónusról; a támadások /melyek megismétlődtek/ ti. nyilván énellenem szólnak és nem Ön mellett. Rendszeres hadjárat ez, mely nekem nagy örömet okoz, megvallom hiuságból: mert vannak, akiknek a gáncsa dicséret. -

Engedje meg uram, hogy a távolból és félig ismeretlenül a rokonérző elvtárs és bajtárs kézszorítását küldjem Önnek. Az én érzésem az, hogy semmi sem hozhatott volna közelebb Önhöz, mint ez a polémia s minden okom van örülni, hogy így történt.

Üdvözli őszinte tisztelője

Babits Mihály

Rossz szokás és szórakozottság, hogy megírt leveleimet sokszor hetekig elfelejtem feladni. Azóta, mióta Önnek a mellékelt levelet irtam, az Ön válasza az én megjegyzésemmel együtt megjelent.

S azóta újra elolvastam az Ön irodalomtörténet elméletét: s im még-egyszer megköszönöm, hogy elküldte. Ebben a könyvben nincs semmi homályosság: s mégis az egész könyv: filozófia. Ha világosságot kívánok: nem felületességet, hanem éles és egyértelmű gondolati átdolgozást kívánok és kifejezésben a lehető legnagyobb /megengedem, hogy teljes nem lehet/ élességet. Filozófikus és művészeti szempontok egyaránt ezt kívánják és bűn lenne erről lemondani: bűn és olyan ajtó, amelyen a legrosszabb anarchia jöhetne be filozófiába és művészetbe. -

Bocsásson meg a hosszú levélért

Babits Mihály